

התכתבות עם הרב קלמן כהנא זצ"ל בעניין הספר 'טהרת בת ישראל'

בס"ד. יום שני ח באדר ב שדמ"ת.

כב' הרב שליט"א,

כמה בעיות שהתעוררו אצלי כשלמדתי את 'טהרת בת ישראל'.

א. בסימן יג סע' א כתוב: 'אשה שאין לה וסת קבוע, בשלוש פעמים הראשונות שמשמשת בהן ושפסק דם הבתולים ממנה - יש לה לבדוק עצמה לפני ולאחרי תשמיש'. ע"כ.

משמע שלאחר שפסק דם הבתולים חייבת תמיד לבדוק בשלוש הפעמים הראשונות שלאחר מכן. אבל לכאורה משמע בשו"ע (סי' קפו סע' ג) שכל זה הוא דווקא אם משמשת שלא בזמן וסתה הקבוע, אבל אם לא רגילה לראות בפחות מי"ד יום, למשל, ומשמשת באחת משלוש הפעמים הראשונות (לאחר שפסק דם הבתולים) תוך י"ד יום מהפעם האחרונה שראתה - אינה צריכה לבדוק אז לפני ואחרי תשמיש. אם כן, כיצד זה מסתדר עם מה שכתוב ב'טהרת בת ישראל'?

ב. בסי' יד סע' א כתוב: 'אשה שהרגישה שנטמאת בשעת תשמיש... וימלא פחד ורתת שבה עבירה לידו, וכשימות האבר - יפרוש ממנה, וישאל למורה הוראה תשובה על זה'. ע"כ.

בשו"ע (סי' קפה סע' ד וברמ"א שם) ובחכמת אדם (כלל קט סע' ח) משמע שהפירוש הוא: אם יפרוש - יבוא לידי עבירה, ועכשיו - יימלא פחד ורתת על מנת שלא יבוא לידי עבירה, אבל כל זמן שלא פירש הרי הוא אנוס ואינו נחשב כעובר עבירה. אם כן, למה 'ישאל למורה הוראה תשובה על זה' כל זמן שלא פירש? הרי התשובה צריכה להיות דווקא אם פירש ממנה באבר חי, אבל אם לא פירש בשעת קישוי - הרי הוא אנוס! (דברי הרמ"א והחכ"א שיתענה וכו' - כשפירש באבר חי). ואמנם תשובה טובה בכל עת, אבל לא במקרה כזה מדובר ברמ"א ובחכ"א שם!

* בהיותי אברך למדתי הלכות טהרה המשפחה מהספר החשוב 'טהרת בת ישראל' שכתב הרב קלמן כהנא זצ"ל על פי פסקי החזו"א. על כמה פרטים שהסתפקתי בהם כתבתי למחבר, והוא השיב לי, והרי הדברים מודפסים בזה. מכתב אחר שלי ותשובת הרב כהנא התפרסמו כבר לפני כמעט עשר שנים ב'המעין' תמוז תש"ע [ג, ד] עמ' 81-82 בתוך המאמר 'על ספר טהרת בת ישראל' מאת הרב משה אברהם פטרובר שליט"א [ועיי"ש מעמ' 77 ואילך דברים חשובים על כתיבת הספר ועריכתו. ההערות להלן במאמר זה נוספו ע"י חבר המערכת הרב בועז מרדכי והעורך].

ג. מה המקור לדין שכתוב בסי' יג סע' ב 'ובימים שלאחר כן... והיא אסורה לבעל'?

ד. מה המקור לדין שכתוב בסי' יא סע' ה²?

בתקוה שאענה. בברכת התורה ובתודה מראש,

ניצן בראונר, קדומים

* * *

בס"ד. יום א' שבת הגדול תדש"ם

לכב' ר' ניצן בראונר נ"י

שלו' רב וברכה,

כפי שאמרת ליך בטלפון - קשה עתיקתא.

ולעניין.

א. סימן יג סעיף א מדבר על אשה שאין לה וסת קבוע. בסעיף ג מוזכר שאשה המוחזקת שבהפלגה של כ"ה יום אינה רואה אלא לאחר מכן בלי יום קבוע, הרי היא בימים שהוחזקה בהם³ כאשה שיש לה וסת קבוע, ועל כן בימים אלה לא חל עליה דין סעיף א, ואין כאן סתירה לשו"ע קפ"ו ג'.

ב. סי' יד סעיף א. אין שם הפרדה בין יש לה וסת לאין לה וסת, בין שימשה בעונה הסמוכה לשימשה בלא בדיקה, והרי יש להבדיל בזה לעניין כפרה הרבה, כדמוכח מספרי התשובות, ועי' דברי הנו"ב בפ"ת ס"ק י"ד. ועי' בשו"ת חת"ס סי' קנ"ה שמבאר הפטורים מחטאת שהם אנוסים, ובסוף דבריו כתב: ואם אחד מהם פטור באופן שכתבתי לעיל מ"מ יתענה... דלא יהי' אלא נתכוון לבשר טלה ועלתה בידו בשר חזיר, ע"ז ידוע כל הדוויים. ובטהב"י לא כתבתי אלא שישאל למורה הוראה תשובה, והוא לפי העניין יפסוק.

ג. סי' י"ג סעיף ב. יעויין קפ"ד ב' סוף דברי הרמ"א. וידעתי שיש שמסבירים דברי הרמ"א אחרת - ויעויין כעת בפרדס שמחה ובבדי השלחן במקומו, אך הדברים נקבעו

1 הסעיף עוסק בדין וסת 'חצי קבוע' (וסת הרמ"א, עי' רמ"א סי' קפד סע' ב וסי' קפט סע' יג), כגון שמוחזקת שלא לראות תוך כ"ה יום מראייתה האחרונה, ואח"כ יש טווח מסויים של ימים שעשויה לראות בהם, ופסק שם שאם הימים שבטווח אינם רבים ממספר הימים שבהם נמשך ויסתה בפועל - נחשבים כל הימים האלו לימי ויסתה ואסורה בהם לבעלה. וראה בתשובת הרב להלן ובהערה 5.

2 בעניין אשה שראתה שלוש ראיות באותו תאריך בחודש כגון: ב ניסן, ב אייר, ב סיון אך ראתה ראייה נוספת ביניהן כגון כ אייר, שקבעה וסת החודש לב' לחודש. ומקרה דומה בוסת הפלגה, שקבעה וסת הפלגה למרות שהייתה ראייה 'רביעית' ביניהן שלא באותה הפלגה.

3 נראה שכצ"ל. התיבה לא ברורה בכתה".

כן במחיצתו של החזו"א, ובמיוחד זכורני שההגדרה "ומספר הימים שמקדמת או מאחרת אינו יותר גדול ממספר הימים שבהם נמשך וסתה" נקבעה אחרי התייעצות עם מרן זללה"ה. אמנם ידועה לי הכרעת מרן בחזו"א יו"ד פ"ה ס"ק כ"ג-כ"ג. אך אחרי שהג"ר שמרי' גריינמן שליט"א [זצ"ל] התייעץ לפני שנים עם הגר"ח גריינמן שליט"א⁴ [זצ"ל] הוחלט שהסעיף יישאר במקומו כמות שהוא⁵.

ד. סי' י"א סעיף ה'. יעוין חזו"א סי' פ"ה ס"ק ל"ג. וע' מעין טהור קפ"ט ל"ז שלא כתב כן.

והנני חוזר ואומר שקשה לי לחזור לעתיקתא שזמן רב לא עסקתי בו, ואינני עוסק בו למעשה גם כעת, ומוכרח אני לסמוך על כך שבשעתו סיכמתי הדברים, ועד כמה שאפשר לומר דבר זה - כל הדבר הקשה וכל הספקות הבאתי לפני מרן זללה"ה לבירור, והנני מקווה שאכן כך עשיתי ושלא יצאה חלילה תקלה על ידי. ומה שצינתי כעת צינתי ע"פ עיון מחודש בדברים, והוא ודאי עיון שאינו מספיק.

ואעיר עוד שבקשר לסי' י"א סעיף ה' הנני מקווה שיש בידו מהדורא מתוקנת שכתוב בה אשה שראתה ביום ב' בניסן, ב' באייר, כ' באייר, וב' בסיון - שבכמה מהדורות חסר "כ' באייר"⁶.

והנני בזה דושה"ט בברכת מועדים לשמחה ופסח כשר, קלמן כהנא

4 בכתה"י נמצאת כאן מילה נוספת לא קריאה.

5 החזו"א המצוין לעיל בסמוך בתשובת הרב כהנא פוסק כש"ך סי' קפט ס"ק לט בשם המעדני מלך, שאין צורך להחמיר בחומרת 'וסת הרמ"א', ובכל זאת למעשה הורה החזו"א לרב כהנא להחמיר חלקית בפסק ההלכה לרבים שנדפס בספר טהב"י כפי ה'פשרה' של החוות דעת סי' קפד ביאורים ס"ק ד בדעת הרמ"א (החוו"ד סיים את דבריו שם בלשון 'הפירוש הוא ברור כמו שכתבתי, והוא אמת ונכון...'). ואכמ"ל.

6 צ"ל ב' באייר, זה מה שהיה חסר במהדורות הישנות.

